

**EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE
ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT**

**PROGRAMA
PENTRU
LIMBA ȘI LITERATURA BULGARĂ MATERNĂ**

PROFESORI

**- București -
2020**

NOTA DE PREZENTARE

Programa se adresează profesorilor de limba și literatura bulgară, care s-au înscris și vor susține examenul de definitivare în învățământ.

În elaborarea programei s-au avut în vedere următoarele principii:

- principiul continuității formării inițiale și continue, realizat prin evoluție în carieră și dezvoltare profesională;
- principiul coerenței modular-tematice a programei, asigurat prin articularea proiectării ei, prin modul de elaborare a competențelor generale și specifice, prin modul de selectare a conținuturilor ce vor face obiectul evaluărilor vizate, prin diversitatea formelor și a strategiilor evaluative sugerate pentru a fi utilizate în contextul acestor examinări;
- principiul adecvării și armonizării finalităților și a conținuturilor învățământului românesc cu direcțiile și spiritual schimbărilor din societate;
- principiul optimizării și inovării activității în învățământul, prin asimilarea celor mai noi achiziții din științele educației și din științele conexe.

Programa pentru examenul național de definitivare în învățământ a profesorilor de limba și literatura bulgară vizează competențe abordabile din perspectiva dimensiunii cognitive, procedural-aplicative și atitudinale și propune o tematică ce corespunde tendințelor în evoluția disciplinelor.

Este structurată astfel:

1. disciplina de specialitate - Limba și literatura bulgară maternă;
2. metodică predării disciplinei de specialitate – Metodică predării limbii și literaturii bulgare materne;

1. DISCIPLINA DE SPECIALITATE - LIMBA ȘI LITERATURA BULGARĂ MATERNĂ

COMPETENTE SPECIFICE:

- de a aprofunda conținutul științific propriu disciplinelor de examen la limba bulgară și tehnicile de informare, de a asimila alte informații;
- de a actualiza, prelucra, esențializa, ilustra, reprezenta și dezvolta conținutul;
- de a valoriza valențele formative și educative ale conținutului;
- de a valorifica conținutul disciplinelor de examen, formând comportamente raportate la valori;
- de a asimila tehnici de activitate intelectuală, demonstrând capacitatea de comunicare corectă, fluentă și expresivă;
- de a dezvolta conținuturile și strategiile de asimilare, promovând învățarea participativă și creatoare.

TEMATICA PENTRU DISCIPLINA DE SPECIALITATE - LIMBA ȘI LITERATURA BULGARĂ MATERNĂ

I. Probleme de limbă

- Elemente de fonetică și fonologie. Sistemul vocalic, consonantic. Elemente suprasegmentale.
- Morfologia. Părțile de vorbire flexibile și neflexibile. Definiția, clasificarea, categoriile gramaticale, paradigma.
- Sintaxa. Sintaxa propoziției și a frazei. Părțile de propoziție.
- Probleme de punctuație și ortografie.

II. Probleme de literatură

- Principalele direcții în dezvoltarea literaturii bulgare vechi: literatura religioasă, istorică și apocrifa.
- Apariția scrisului în limba slavă veche. Opera fraților Chiril și Metodie. Cele două alfabetice slave. Crearea și activitatea școlilor de la Preslav și Ohrida.
- Principali scriitori din perioada secolelor IX-XII. (Kliment Ohridski, Constantin Preslavski, Ioan Exarhul, Calugarul Hrabar).
- Literatura bogomilică și antibogomilică. Romane și povestiri populare.
- Literatura bulgară în secolele XII-XIV. Școala de la Târnovo. Scriitorii Eftimie Târnovski și Grigore Țamblac.
- Literatura bulgară în secolele XV-XVIII. Școala de la Sofia. Carturari și opere originale: Vladislav Gramaticul, Pop Peio, Matei Gramaticul. Cronica anonimă bulgară. Damaschinele. Schimbări fundamentale în conținutul și forma literaturii din această epocă Renasterii bulgare. Periodizarea procesului literar. Principali scriitori și operele lor: Paisie Hilendarschi, Sofronie Vranceanski, Petăr Beron, Dobri Cintulov, P.R. Slaveiku, Liuben Karavelov, Hristo Botev.
- Literatura bulgară de la eliberare (1878) până la primul război mondial. Curente și tendințe în dezvoltarea literaturii bulgare. Principali scriitori și operele lor: Ivan Vazov, Alcko Konstantinov, Anton Strassimirov, P.P. Slaveikov, Elin Pelin, P.K. Janorov, Iordan Iovian, St.L. Kostov, Hristo Smirnovski, Elisaveta Bagreana, Dora Gabe, Emilian Stanev, V. Andreev.
- Dezvoltarea romanului bulgar. De la Ivan Vazov până astăzi. (Anton Strassimirov, Emilian Stanev, Dimităr Talev, Blaga Dimitrova)

2. METODICA PREDĂRII DISCIPLINEI DE SPECIALITATE - METODICA PREDĂRII LIMBII ȘI LITERATURII BULGARE MATERNE

TEMATICA PENTRU METODICA PREDĂRII LIMBII ȘI LITERATURII BULGARE MATERNE

- Probleme generale ale predării limbii bulgare.
 - Etapele principale ale studiului limbii bulgare în școala de cultură generală. Obiectivele predării limbii bulgare.
 - Concepția și cerințele de realizare a programei școlare. Sistemul concentric de organizare a materiei de studiu.
 - Programa, manuale.
- Probleme specifice ale formării noțiunilor gramaticale și ale deprinderilor de exprimare corectă.
 - Metode și procedee folosite în predarea limbii bulgare (fonetică, ortografie, morfologie, sintaxă, lexicologie)
 - Conversația;
 - Explicarea ca formă demonstrativă a expunerii;
 - Exercițiile gramaticale și ortografice;
 - Analiza gramaticală;
 - Caracteristicile materialului didactic și intuitiv folosit în predarea limbii. (mijloace audio-vizuale).
- Sistemul lecțiilor de limbă
 - Lecția de comunicare a noilor cunoștințe (lecție mixtă);
 - Lecția de fixare a cunoștințelor și de formare a deprinderilor de exprimare corectă;
 - Lecția de repetare și sistematizare a cunoștințelor și deprinderilor elevilor;
 - Lecția de verificare și de apreciere a cunoștințelor și deprinderilor elevilor;
 - Pregătirea profesorului pentru lecțiile de limbă bulgară;
 - Probleme speciale ale metodicii predării limbii bulgare.
- Sistemul lecțiilor de literatură
 - Variantele lecțiilor de comunicare și de repetare în funcție de fiecare etapă a studiului literaturii în școala de cultură generală;
 - Lecțiile de formare a deprinderilor de exprimare orală și scrisă;
 - Predarea lecturii literare:
 - Pregătirea în vederea înțelegerii textului literar;
 - lectura textului literar, lectura model, lectura de clasă, formarea deprinderilor de lectură expresivă;
 - alcatuirea planului de idei;
 - reproducerea conținutului;
 - studierea personajelor;
 - studierea modalităților de realizare artistică.
- Probleme generale ale metodicii predării **literaturii bulgare**;
 - Etapele studierii literaturii în școala de cultură generală; Importanța și obiectivele studiului literaturii în școală;
 - Funcția cognitivă, social-educativă și estetică a literaturii și rolul ei în procesul instructiv-educativ;
 - Probleme specifice ale studiului literaturii la vârsta școlară; Metode și procedee folosite în predarea literaturii:
 - Conversația;
 - Expunerea (povestire și prelegere);
 - Analiza literară: variantele analizei literare în procesul studierii operelor literare, epice și dramatice;

- Exercițiile: compunerile ca formă specifică de cultivare a expunerii. Materialul didactic folosit la lecțiile de literatură (mijloace audio-vizuale).
- Studiul literaturii bulgare în afara clasei și a școlii
 - Îndrumarea și controlul lecturii individuale a elevilor;
 - Biblioteca școlară. Activități în afara clasei: cercurile literare, manifestări culturale-artistice, excursiile literare, concursurile, etc.

Bibliografie

1. Gramatika na sǎvremennija bǎlgarski knizoven ezik, vol. I-III, Sofija, 1982,
2. L. Andreicin, K. Popov, St. Stoianov, Gramatika na bǎlgarskija ezik, Sofija, 1977.
3. K. Mircev, Istoriceska gramatika na bǎlgarskia ezik, Sofija, 1963.
4. St. Stoianov, Uvod v fonetikata na bǎlgarskia ezik, Sofija, 1966.
5. T. Boiadjiev, Bǎlgarska leksicologija, Sofija, 1986.
6. Maria Zavera, Curs de limba bulgară contemporană. Morfologia, București,
7. Maria Zavera, Curs de istoria limbii bulgare literare, București, 1972.
8. Olga Stoicovici, Curs de gramatică istorică a limbii bulgare, București, 1977.
9. Anghelov. D, Berza Relații româno-bulgare de-a lungul veacurilor, I (sec. XII- XIX), Culegere de studii, București 1971.
10. Anghelov B. Bogomilstvoto v Bǎlgaria, Sofia 1969.
11. Bogdan Ioan Scrieri alese. Cu o prefată de Emil Petrovici. Editie îngrijită, studiu introductiv și note de Gh. Mihaila, București, Ed.Academiei RSR 1968.
12. Cartoian N. Istoria literaturii române vechi, București, vol.I – 1940, vol.II –1942, vol.III 1945.
13. Dinekov P.Istoria na starata bǎlgarska literatura, Sofia 1961. Mihăilă G. Contribuții la istoria culturii și literaturii române vechi, București 1972.
14. Rusev P. Grigorii Tamblak v Rumânia i starata rumânska literatura, Sofia 1966.
15. Dinekov P. Bǎlgarski vǎzrojdenti, Sofia 1963.
16. Fotiade, Laura – Baz Locul lui Iordan Iovkov în relațiile literare româno-bulgare din secolul al XI-lea, în “Studii de literatură universală”, vol.III, București, 1961, p.237-255.
17. Iuffu Zl. și Fotiade L.Antologie de texte din literatura bulgară, București, 1962. Iuffu Zl. Oglindirea realității românești în opera lui L.Karavelov, în“Analele Universității București”, Filologie, nr.23,1961, p.50. D. Zavera Prelegeri de literatură bulgară, București, 1978.
18. Prelegeri de folclor comparat român-bulgar (Cântece haiducești), București 1979.
19. Iuffu Zl., Zavera D.Raspândirea literaturii bulgare moderne în România până la 1944, în “Romanoslavica”, 1963, IX, (p.447-483).
20. Zarev P. Panorama na bǎlgarskata literatura, vol.I, partea I și II, 1966,1967; ed.II, 1970
21. St. Kabasanov, Metodika ba bǎlgarskija ezik, Sofia, 1962.
22. L. Andrejcin, Osnovni vǎprosi na ezikovoto obucenie, Narodna prosve kn. 90, p.32-48; G. Atanasov, Pedagogika, Sofia, 1960.
23. M. Janakiev, Bǎlgarskoto stihoznanie, Sofia 1960.
24. S. Stoian, Curs de pedagogie generală, București, 1961.
25. Clara Chiosa, Bazele lingvistice pentru teoria predării limbii române, București, 1971.
26. N. Mihaiescu, Îndrumări pentru studiul limbii române. Vocabular și gramatică, București, 1971.